

Tlačová správa

Bratislava, 7. augusta 2008

Študenti zo sociálne slabších rodín musia byť motivovaní učiť sa

Návrh Inštitútu zamestnanosti určuje výšku dávky pre žiakov a študentov závislú od kvality školy a priemeru. Týmto ponechá finančnú motiváciu žiakov učiť sa, zhruba tak ako je v súčasnosti avšak zamedzí umelému presúvaniu žiakov medzi školami za účelom dosiahnutia lepšieho priemeru napriek horšej objektívnej úrovni školy. Tento návrh tiež dá reálnu finančnú alternatívu študentom stredných škôl oproti sociálnym dávkam, na ktoré majú nárok. Z pohľadu dopadu na štátny rozpočet má návrh Inštitútu zamestnanosti rovnaký vplyv ako návrh ministerstva práce.

Inštitút zamestnanosti nesúhlasí s návrhom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, aby všetky deti zo sociálne slabších rodín dostávali rovnaký príspevok len preto, že chodia do školy.

V súčasnom platnom systéme deti zo sociálne slabších rodín dostávajú motivačný príspevok v závislosti od priemeru alebo od zlepšenia priemeru aspoň o 0,5. Výška motivačného príspevku sa pohybuje od 200 do 500 Sk a vypláca ho škola mesačne.

Súčasný návrh ministerstva predpokladá zrušenie tohto motivačného príspevku a nahradenie ho paušálnou dávkou vo výške 500 Sk. Podľa údajov ministerstva by sa mala týkať 60 000 detí. Jedinou podmienkou na získanie tejto dávky je plnenie povinnej školskej dochádzky a žitie v sociálne slabšej rodine. Hlavným dôvodom na takúto zmenu je podľa ministerstva práce značné administratívne zaťažovanie škôl.

Zmena doterajšieho systému motivačných príspevkov pre deti zo sociálne slabších rodín, ktorú má nahradiť nová dávka vo výške 500 Sk, neprinesie pozitívny prínos pre trh práce. Podľa Inštitútu zamestnanosti nie je najvhodnejšie poskytovať časti obyvateľstva finančné prostriedky len za dodržiavanie zákona, v tomto prípade za plnenie povinnej školskej dochádzky. Taktiež takáto dávka duplikuje iné dávky.

Inštitút zamestnanosti preto nesúhlasí v návrhom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, podľa ktorého sa má ustanoviť nová dávka pre deti z rodín v hmotnej núdzi, ktoré si riadne plnia povinnú školskú dochádzku, a ktorá má nahradiť motivačný príspevok poskytovaný podľa Výnosu zo dňa 5. decembra 2007 č. 29775/2007-II/1 a preto podal k návrhu ministerstva v rámci pripomienkového konania zásadnú pripomienku týkajúcu sa dávok pre deti v škole. V tomto návrhu je dávka závislá od priemeru žiaka a od kvality školy. Kvalita školy je meraná cez výsledky monitoringu deviatakov alebo cez výsledky externej formy maturít. Presný vzorec je suma krát koeficient školy na druhú delené priemer žiaka za posledný polrok. V prípade opakovania ročníka sa dávka znižuje na polovicu. Suma je závislá od typu školy, tak aby žiaci neboli rodičmi prehlasovaní z klasickej základnej školy na osobitnú, kde žiak dosiahne lepšie výsledky a tým mu vzniká

nárok na vyššiu dávku a aby deti po skončení povinnej školskej dochádzky neutekali zo školy kvôli poberaniu dávok.

Priemerný žiak s priemerom napríklad 2,3 na základnej škole s koeficientom 0,6 dostane 20,78 eur mesačne. Ak žiak navštevuje základnú školu s najhorším dosiahnutým výsledkom z testovania deviatakov v predchádzajúcom roku a má najhorší priemer (4,0), jeho nárok na dávku bude vo výške 5,18 eura mesačne, najlepší žiak s priemerom 1,0 na najlepšej základnej škole s koeficientom približne 0,8 bude dostávať 87,7 eura mesačne.

Priemerný študent s priemerom napríklad 2,3 na strednej škole s koeficientom 0,6 dostane 203 eur mesačne. Toto je porovnateľné s sociálnymi dávkami, ktoré by študent dostával ako nezamestnaný. Študent na strednej škole, ktorá má nízky koeficient vypočítaný z výsledkov externej časti maturít, napr. 0,4 bude mať nárok na cca 50 eur mesačne a najlepší študent na najlepšej škole s koeficientom približne 0,7 bude dostávať 637 eur mesačne. Dôvodom zvýšenia súm pre stredoškolákov je najmä zvýšenie záujmu o štúdium sociálne slabších skupín a ich motivácia na zvyšovanie si vzdelania.

Takáto výška dávok pre študentov stredných škôl sa môže zdať vysoká, avšak treba brať do úvahy úmyselný odchod študentov stredných škôl do stavu nezamestnanosti za účelom poberania sociálnych dávok keďže toto je pre nich z krátkodobého hľadiska výhodnejšie. Ako je známe, vzdelanie je kľúčom k získaniu práce. Miera nezamestnanosti ľudí s nízkym vzdelaním 64% (vo vekovej kategórii 15-39 rokov, u žien dokonca 70%), čo je najviac v EÚ. Druhá v poradí je Česká republika s 28%. Miera nezamestnanosti osôb so stredným vzdelaním je pod 10%. Návrh ministerstva práce tento nelichotivý stav konzervuje, keďže nijak nemotivuje sociálne slabších vzdelávať sa a zvyšovať si vzdelanie.

Takáto relatívne vysoká investícia do vzdelania je pre verejné financie ekonomicky výhodná keďže jeden dlhodobo nezamestnaný stojí verejné financie vyše 10 000 Sk mesačne (330 eur). Pre štát je výhodnejšie tieto peniaze dať osobe ako študentovi ako osobe ako nezamestnanému.

Návrh Inštitútu zamestnanosti určuje výšku dávky pre žiakov a študentov závislú od kvality školy a priemeru. Týmto ponechá finančnú motiváciu žiakov učiť sa, zhruba tak ako je v súčasnosti avšak zamedzí umelému presúvaniu žiakov medzi školami za účelom dosiahnutia lepšieho priemeru napriek horšej objektívnej úrovni školy. Tento návrh tiež dá reálnu finančnú alternatívu študentom stredných škôl oproti sociálnym dávkam, na ktoré majú nárok. Z pohľadu dopadu na štátny rozpočet má návrh Inštitútu zamestnanosti rovnaký vplyv ako návrh ministerstva práce.